

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υπονομία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Α' Γυμνασίου

Τίτλος:

«Προφορικότητα και γραμματισμός»

Συγγραφή: ΕΛΕΝΗ ΞΥΛΑ

Εφαρμογή: ΤΡΙΜΗ-ΚΥΡΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΠΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Tίτλος

Προφορικότητα και γραμματισμός

Εφαρμογή σεναρίου

Κατερίνα Τρίμη-Κύρου

Δημιουργία σεναρίου

Ελένη Ξυλά

Tάξη

Α' Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

Βαρβάκειο Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο

Χρονολογία

17/4/2013 έως 22/4/2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

2^η Ενότητα: Επικοινωνία στο σχολείο

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής ζώνης

Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία

Χρονική διάρκεια

3 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: «εργαστήριο φιλολογικών μαθημάτων» (που διαθέτει 7 σταθμούς εργασίας) και αίθουσα διδασκαλίας

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

A) Για τη συγκεκριμένη εφαρμογή του σεναρίου προτείνεται η αξιοποίηση του εργαστήριου πληροφορικής ή άλλη αίθουσα με επαρκή αριθμό σταθμών εργασίας για τη σύνταξη του ερωτηματολογίου της συνέντευξης, καθώς οι μαθητές/τριες, χάρη στην ευκολία που υπάρχει στη διόρθωση/βελτίωση του ψηφιακού αρχείου, αντιλαμβάνονται ευκολότερα ότι η παραγωγή λόγου είναι μια δυναμική διαδικασία. Βέβαια, δεν είναι απαραίτητο να εξασφαλισθεί το εργαστήριο, το ερωτηματολόγιο μπορεί να συνταχθεί χειρόγραφα.

B) Αντίθετα, απαραίτητο είναι να υπάρχει σε κάθε ομάδα τουλάχιστον μια συσκευή με την οποία να μπορεί να ηχογραφηθεί ψηφιακά η συνέντευξη και να αναπαραχθεί στη συνέχεια, ώστε η ομάδα να κρατήσει σημειώσεις και να προετοιμάσει την παρουσίαση των απαντήσεων.

Γ) Επίσης, θα βοηθούσε στη διαδικασία, αν ήταν οι μαθητές/τριες σε κάποιο βαθμό εξοικειωμένοι α) με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο, β) τον επεξεργαστή κειμένου. Προφανώς με τα παραπόνω πρέπει να είναι εξοικειωμένος/η και ο/η εκπαιδευτικός.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

To σενάριο στηρίζεται

Ελένη Ξυλά, Προφορικότητα και Γραμματισμός, Νεοελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου, 2012.

To σενάριο αντλεί

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αξιοποιείται μια από τις δραστηριότητες του σεναρίου της Ελένης Ξυλά «Προφορικότητα και Γραμματισμός», εκείνη της συνέντευξης. Η δραστηριότητα παρουσιάζεται στο τμήμα ως πρόβλημα προς επίλυση: Η εκπαιδευτικός χρειάζεται κάποια στοιχεία, για να βελτιώσει τον σχεδιασμό της επόμενης χρονιάς. Οι μαθητές/τριες χωρισμένοι/ες σε ομάδες ετοιμάζουν ερωτήσεις με στόχο την συνολική αποτίμηση της διδακτικής χρονιάς όσον αφορά τα μαθήματα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας. Η μία ομάδα παίρνει συνέντευξη από την άλλη, οι συνεντεύξεις ηχογραφούνται και προετοιμάζονται προφορικές παρουσιάσεις των ερωτήσεων και των απαντήσεων στην ολομέλεια. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας γίνεται συζήτηση για κάποιες από τις ιδιαιτερότητες του προφορικού λόγου. Μετά τις παρουσιάσεις η ολομέλεια αναστοχάζεται πάνω στη δραστηριότητα και τέλος η ολομέλεια παίρνει σύντομη συνέντευξη από την εκπαιδευτικό.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Στις τελευταίες διδακτικές ώρες της χρονιάς (πριν, βέβαια, την επανάληψη και τις διευκρινίσεις για την εξεταστέα ύλη κτλ.) είναι σημαντικό να οργανώνεται μια

δραστηριότητα συνολικής αποτίμησης, που συμβάλλει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών/τριών, καθώς η αξιολόγηση τόσο με την παραδοσιακή όσο και με την αναθεωρημένη ταξινομία του Bloom (Krathwohl 2002) κατατάσσεται στις υψηλότερες νοητικές δραστηριότητες λειτουργίες. Θέτοντας ερωτήσεις, ακούγοντας τις γνώμες των συνομηλίκων τους –γνώμες προς τις οποίες είναι περισσότερο δεκτικοί/ές (Kurzel & Wood 2008)– και εκφράζοντας τις δικές τους, αξιολογούν τη μαθησιακή διαδικασία και παράλληλα συνειδητοποιούν τη «διαδρομή» που διένυσαν και τι αποκόμισαν κατά τη διάρκεια της χρονιάς. Έτσι, ενθαρρύνεται ο αναστοχασμός και καλλιεργούνται μεταγνωστικές δεξιότητες.

Ταυτόχρονα, αυτή η διαδικασία αποτελεί πολύτιμη ανατροφοδότηση για τον/την εκπαιδευτικό, με την προϋπόθεση βέβαια ότι έχουν αναπτυχθεί κατά τη διάρκεια της χρονιάς σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ τμήματος και εκπαιδευτικού, ώστε οι μαθητές/τριες να νιώθουν την άνεση να εκφραστούν ελεύθερα και με ειλικρίνεια. Ο αναστοχασμός του/της εκπαιδευτικού πάνω στη ματιά των μαθητών/τριών, στον τρόπο που εκείνοι/ες προσέλαβαν τις δραστηριότητες προστατεύει από τον κίνδυνο της παγίωσης προβληματικών πρακτικών και γενικότερα μιας ρουτίνας στη διδακτική πράξη, καθώς ωθεί σε περαιτέρω βελτίωση. Απαραίτητη προϋπόθεση, προφανώς, για τα παραπάνω αποτελεί ο αναστοχασμός να μη συγχέεται με την εκλογίκευση ή την αιτιολόγηση της κρινόμενης πρακτικής (Loughran 2002).

Επιπρόσθετα, είναι κομβικής σημασίας οι δραστηριότητες που σχεδιάζονται να εγγυώνται αυθεντικές συνθήκες επικοινωνίας, ώστε να έχουν νόημα για τους εφήβους (Lombardi 2007). Αν εξασφαλίζονται τα παραπάνω, κινητοποιείται το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών για τη μαθησιακή διαδικασία και η εμπλοκή τους είναι ενεργή, συνεπώς τα μαθησιακά οφέλη πολλαπλασιάζονται. Η μέθοδος «επίλυση προβλήματος» παρέχει έναν πραγματικό λόγο για τον οποίο τους ζητείται να συμμετάσχουν σε μια δραστηριότητα και υπό αυτή την έννοια προσφέρει κίνητρο για

ενεργή εμπλοκή.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ -ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο

Το σενάριο στοχεύει οι μαθητές/τριες:

- να συνειδητοποιήσουν ότι οι εκπαιδευτικοί δεν είναι αυθεντίες, είναι επαγγελματίες που μπορεί να κάνουν και λάθος επιλογές, που πιθανόν να έχουν οι ίδιοι/ες αμφιβολίες για κάποιο σχεδιασμό τους και που χρειάζονται ανατροφοδότηση για να βελτιώσουν το έργο τους,
- να συνειδητοποιήσουν ότι η γνώμη των μαθητών/τριών για τη μαθησιακή διαδικασία είναι σημαντική και ως τέτοια θα έπρεπε να αναγνωρίζεται,
- να καλλιεργήσουν την κριτική τους σκέψη και την ικανότητά τους να επιχειρηματολογούν δια της προσπάθειας να εντοπίσουν τα θετικά και αρνητικά της βιωμένης εκπαιδευτικής τους εμπειρίας και συνάμα να εξηγήσουν την αξιολόγησή τους,
- να ωθηθούν να σκεφτούν πάνω στον τρόπο που εκείνοι/ες λειτουργησαν εντός της μαθησιακής διαδικασίας, του βαθμού επιφυλακτικότητας που επέδειξαν απέναντι στο καινούργιο κτλ.,
- να μάθουν να συνεργάζονται σε κλίμα ισοτιμίας, αποδοχής και σεβασμού του άλλου.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές/τριες:

- να ασχοληθούν με ένα νέο κειμενικό είδος, τη συνέντευξη και
- να παρατηρήσουν στην πράξη τις ιδιαιτερότητες του προφορικού λόγου.

Γραμματισμοί

Γλωσσικός-Κλασικός

Στόχος είναι οι μαθητές/τριες να ασκηθούν:

- στη διατύπωση σαφών ερωτήσεων που να διερευνούν συγκεκριμένη θεματική,
- στη διατύπωση σαφών και αιτιολογημένων απαντήσεων,
- στη συγκεντρωμένη ακρόαση του προφορικού λόγου, ενώ, παράλληλα, κρατούν σημειώσεις για όσα ακούν,
- στη σύνοψη των σημαντικών σημείων του προφορικού λόγου που έχουν παρακολουθήσει και
- στην προφορική παρουσίασή τους με σαφήνεια.

Νέοι γραμματισμοί

Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται να εξοικειωθούν με:

- με τον επεξεργαστή κειμένου, ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που αυτός δίνει για αναθεώρηση και βελτίωση κάθε κειμένου,
- με τη διαδικασία της ηχογράφησης, ώστε να συνειδητοποιήσουν τη διευκόλυνση που παρέχει σε περιπτώσεις όπως αυτή της συνέντευξης.

Κριτικός γραμματισμός

Επιδιώκεται:

- με τη διαδικασία της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών εμπειριών της σχολικής χρονιάς να καλλιεργηθούν η κριτική σκέψη και οι μεταγνωστικές δεξιότητες, καθώς οι μαθητές θα ωθηθούν σε αναστοχασμό,
- με τη συζήτηση όσον αφορά τον ρόλο της ηχογράφησης στην όλη διαδικασία να συνειδητοποιήσουν την προστιθέμενη αξία αυτού του τεχνολογικού εργαλείου.

Διδακτικές πρακτικές

Το σενάριο εμπνεόμενο από τις θεωρίες της κοινωνικής μάθησης ακολουθεί μια μαθητοκεντρική λογική, θέτοντας ως κεντρικό στόχο την ενεργοποίηση των μαθητών/τριών και τη συνεργασία τους για την επίτευξη συγκεκριμένου στόχου, ώστε μέσω αυτής διαδικασίας να αποκομίσουν μαθησιακά οφέλη. Ο ρόλος της εκπαιδευτικού είναι να διευκολύνει και να καθοδηγεί διακριτικά την εργασία στις ομάδες και να αξιοποιεί τις αφορμές που προκύπτουν, για να ενθαρρύνει τους/τις μαθητές/τριες να εμβαθύνουν σε όσα διερευνούν.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Οι μαθητές/τριες, όπως εξάλλου και οι εκπαιδευτικοί, μετρούν τον χρόνο με σχολικές χρονιές και όχι με ημερολογιακές. Το τέλος μιας σχολικής χρονιάς και δη της πρώτης στη νέα βαθμίδα αποτελεί ένα σημείο κομβικό, που καλό είναι να μην περάσει απαρατήρητο. Είναι σημαντικό να δοθεί η ευκαιρία για απολογισμό εντός του σχολικού χώρου, διαφορετικά είναι πιθανόν αυτός να μην προκύψει καθόλου.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο επιχειρεί α) την εμβάθυνση στον προφορικό λόγο, που προσεγγίζεται στο σχολικό εγχειρίδιο της Α' τάξης (με έναν έμμεσο τρόπο, καθώς άλλη εμφανίζεται ως η αποστολή του τμήματος), β) την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης που ορίζεται ως κεντρικός σκοπός των προγραμμάτων σπουδών, γ) την αξιοποίηση των ΤΠΕ ως εργαλεία πρακτικής γραμματισμού, όπως προτείνεται από τα προγράμματα σπουδών και τη σχετική βιβλιογραφία (Κουτσογιάννης 2007).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Η συσκευή ηχογράφησης ήχου χρησιμοποιήθηκε για την καταγραφή και την αναπαραγωγή του προφορικού λόγου. Επίσης ο κειμενογράφος αξιοποιήθηκε ως εργαλείο πρακτικής γραμματισμού.

Κείμενα

--

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Προετοιμασία της δραστηριότητας

Πριν τη λήξη του προηγούμενου μαθήματος η εκπαιδευτικός είχε χωρίσει το τμήμα σε έξι ομάδες (ενώ συνήθως χωρίζονταν σε επτά, καθώς τόσοι ήταν οι εν λειτουργίᾳ σταθμοί του εργαστηρίου φιλολογικών μαθημάτων). Ενημέρωσε ότι ο αριθμός των ομάδων έπρεπε να είναι ζυγός, ώστε να δημιουργηθούν ζευγάρια ομάδων για τις ανάγκες της επόμενης δραστηριότητας. Επίσης, τόνισε ότι τα μέλη κάθε ομάδας όφειλαν να συνεννοηθούν μεταξύ τους, ώστε τουλάχιστον ένα, αλλά για μεγαλύτερη σιγουριά δύο μέλη, να φέρουν κάποια συσκευή με την οποία θα μπορούσαν να ηχογραφήσουν και μετά να ακούσουν μια συνέντευξη που επρόκειτο να πάρουν.

2 ώρες διδασκαλίας στο εργαστήρι φιλολογικών μαθημάτων

Η εκπαιδευτικός υποδέχεται τις ομάδες που, εξοπλισμένες με την απαραίτητη συσκευή, εγκαθίστανται στους σταθμούς εργασίας. Τους εξηγεί ότι, καθώς τελειώνει η σχολική χρονιά, θεωρεί ότι θα ήταν χρήσιμο το τμήμα να προχωρήσει σε μια αποτίμηση για το περιεχόμενο των μαθημάτων και για τον τρόπο που εργάστηκαν σε όσα μαθήματα συνεργάστηκαν μαζί της, δηλαδή τη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία. Δηλώνει ότι η διαδικασία αυτή θα βοηθήσει την ίδια να βελτιώσει τον σχεδιασμό της επόμενης χρονιάς, καθώς θα πληροφορηθεί τη γνώμη των

μαθητών/τριών για όσα πραγματοποιήθηκαν φέτος. Γι' αυτό παρακαλεί να εντοπίσουν ό,τι νομίζουν πως θα έπρεπε να γίνει διαφορετικά, χωρίς να παραλείψουν να εξηγήσουν τους λόγους. Ταυτόχρονα ελπίζει πως, μέσα από αυτή η συζήτηση πάνω στις δράσεις και στον τρόπο με τον οποίο υλοποιήθηκαν, θα κερδίσουν και εκείνοι/ες κάτι.

Στη συνέχεια καλεί τις ομάδες να ακολουθήσουν τις οδηγίες του φύλλου εργασίας που βρίσκεται στους σταθμούς εργασίας. Ενώ οι ομάδες εργάζονται για τη διατύπωση των ερωτημάτων της συνέντευξης (βλ. Τεκμήρια), η εκπαιδευτικός περιφέρεται από ομάδα σε ομάδα, παρέχοντας τη βοήθειά της όποτε εκείνες το ζητήσουν. Διαβάζει τις ερωτήσεις που έχουν γράψει με τον κειμενογράφο, χωρίς να διακόπτει τη ροή της συζήτησής τους, και επισημαίνει σημεία που απαιτούν διόρθωση-βελτίωση. Παρέμβαση στην ουσία της συζήτησης δεν κάνει παρά μόνο σε κάποια ακραία περίπτωση (π.χ. συνέβη μια ομάδα να θέλει να υποβάλει ερώτηση που θα εξέθετε έναν συμμαθητή, ο οποίος είχε δυσκολέψει αρκετά τη συνεργασία των ομάδων στις οποίες είχε ενταχθεί κατά τη διάρκεια της χρονιάς).

Η ομάδα που τελειώνει πρώτη παραχωρεί συνέντευξη στην ομάδα που τελειώνει δεύτερη, η ομάδα που τελειώνει τρίτη στην ομάδα που τελειώνει τέταρτη κ.ο.κ. Από κάθε ζευγάρι η ομάδα που αναλαμβάνει τον ρόλο της ερωτώμενης ομάδας μεταφέρεται στον σταθμό εργασίας της άλλης και απαντά στις ερωτήσεις που της υποβάλλονται. Στον δεύτερο γύρο τα ζευγάρια αλλάζουν (η έκτη ομάδα παραχωρεί συνέντευξη στην πρώτη, η τέταρτη στην τρίτη...). Όταν ολοκληρώνονται οι συνεντεύξεις, οι ομάδες επιστρέφουν η καθεμία στο δικό της τραπέζι. Εκεί τα μέλη της ομάδας αρχίζουν να ακούν με τη σειρά τις απαντήσεις που τους έδωσαν οι ερωτώμενοι/ες και κρατούν σημειώσεις.

Η εκπαιδευτικός παρακολουθεί τη διαδικασία, αναμένοντας να προκύψει κάποιο πρόβλημα κατανόησης των απαντήσεων, ώστε με αφορμή αυτό να συζητηθεί η ιδιαιτερότητα του προφορικού λόγου. Μόλις παρατηρεί ότι εκπρόσωπος μίας από

τις ομάδες πηγαίνει με το μαγνητοφωνάκι και ξαναρωτά την ομάδα από την οποία πήραν συνέντευξη, ζητά από όλες τις ομάδες να κάνουν μια παύση, για να συζητήσουν κάτι. Ρωτά τη μαθήτρια που έχει μετακινηθεί, για να επαναλάβει την ερώτηση, τι έχει συμβεί. Εκείνη απαντά ότι η ομάδα της δεν είναι σίγουρη για την απάντηση που έλαβε σε μια από τις ερωτήσεις και η εκπαιδευτικός τη διακόπτει, πριν να εξηγήσει τον λόγο. Ύστερα ζητά από τις υπόλοιπες ομάδες να θυμηθούν τις ιδιαιτερότητες του προφορικού λόγου, ώστε να κάνουν υποθέσεις για τους πιθανούς λόγους για τους οποίους η συγκεκριμένη ομάδα δεν είναι σίγουρη ότι έχει κατανοήσει την απάντηση που έλαβε. Ακούγονται οι εξής υποθέσεις: ελλειπτικές προτάσεις, πρόχειρα και γι' αυτό μη σαφώς διατυπωμένες προτάσεις, απαντήσεις που βασίζονται σε χειρονομίες ή εκφράσεις, οι οποίες δεν έχουν καταγραφεί στην ηχογράφηση. Η ομάδα που είχε αντιμετωπίσει το πρόβλημα απαντά ότι κυρίως δεν είναι καθαρός ο ήχος σε αυτό το σημείο και η ολομέλεια γελά.

Μετά από αυτή τη διακοπή, οι ομάδες συνεχίζουν την εργασία τους. Όποιες τελειώνουν, συζητούν το ερώτημα του φύλλου εργασίας σχετικά με τη συμβολή της συσκευής ηχογράφησης στη διαδικασία. Τέλος, κατανέμουν μεταξύ των μελών τα μέρη της παρουσίασης. Όποιες δεν έχουν ολοκληρώσει την προετοιμασία, οφείλουν να το έχουν κάνει μέχρι το επόμενο μάθημα, με συνεργασία εκτός του σχολικού χρόνου. Η εκπαιδευτικός πριν τη λήξη της ώρας υπενθυμίζει ότι την επόμενη φορά πρέπει να φέρουν μαζί τους τις σημειώσεις τους.

1 διδακτική ώρα στην αίθουσα διδασκαλίας

Οι ομάδες παρουσιάζουν διαδοχικά τις απαντήσεις που έλαβαν στις ερωτήσεις που υπέβαλαν. Η σημαντικότερη ανατροφοδότηση για την εκπαιδευτικό σχετίζεται με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο: Τρεις από τις έξι ομάδες έθεσαν ερωτήματα που αφορούσαν την εργασία σε ομάδες, κάτι που από μόνο του φανερώνει ότι το τμήμα προβληματίστηκε με αυτόν τον τρόπο δουλειάς. Από τις απαντήσεις σε αυτές τις

ερωτήσεις αλλά και σε άλλες πιο γενικά διατυπωμένες προκύπτει ότι το τμήμα συνάντησε αρκετές δυσκολίες στις ομαδικές εργασίες, κυρίως δυσκολίες στη συνεργασία για την παραγωγή λόγου, ιδίως στην αρχή της χρονιάς (σταδιακά άρχισαν να μπαίνουν στο πνεύμα αυτής της μεθόδου και στο τέλος της χρονιάς ήταν λιγότερες οι δυσκολίες από ό,τι στην αρχή).

Μετά τις παρουσιάσεις, η εκπαιδευτικός καλεί την ολομέλεια να συζητήσει κατά πόσο και πώς διευκολύνθηκε η δραστηριότητα με την αξιοποίηση της ηχογράφησης. Οι μαθητές/τριες παρατηρούν ότι η ηχογράφηση τους έδωσε τη δυνατότητα να κρατούν σημειώσεις με τον δικό τους ρυθμό, πατώντας παύση όποτε ήθελαν, άρα δεν κινδύνευαν να τους ξεφύγουν κάποια σημεία, όπως θα συνέβαινε αν κρατούσαν σημειώσεις την ώρα που απαντούσαν οι συμμαθητές/τριές τους. Επιπλέον, τους έδωσε τη δυνατότητα να ξανακούσουν κάποια αμφιλεγόμενα σημεία. Προσθέτουν όμως ότι η ακρόαση σε ορισμένα σημεία ήταν δύσκολη λόγω του θορύβου που υπήρχε στην τάξη. Η εκπαιδευτικός συμπληρώνει ότι η ηχογράφηση είναι ένας τρόπος να διαφυλάσσονται για μελλοντική έρευνα τα βιώματα ανθρώπων παλαιότερων γενιών και ότι για αυτό τον λόγο έχουν δημιουργηθεί τις τελευταίες δεκαετίες αρχεία προφορικών μαρτυριών.

Μόλις ολοκληρωθεί η διαδικασία, η εκπαιδευτικός ευχαριστεί το τμήμα για τη συνδρομή του στην προσπάθειά της να βελτιώσει τον σχεδιασμό της επόμενης χρονιάς. Υστερα ρωτά τους/τις μαθητές/τριες αν νιώθουν ότι κέρδισαν και εκείνοι/ες κάτι από αυτή τη διαδικασία. Κάποιοι/ες απαντούν ότι, καθώς συζητούσαν για να συντάξουν τις ερωτήσεις αλλά και μετά, όταν έπαιρναν και έδιναν συνέντευξη, θυμήθηκαν πολλά και συνειδητοποίησαν πόσα διαφορετικά πράγματα έκαναν και έμαθαν μέσα στη χρονιά, αντιλήφθηκαν ότι δεν ήταν οι μόνοι/ες που αντιμετώπισαν ορισμένες δυσκολίες και ότι έχει αλλάξει πολύ ο τρόπος που αισθάνονται και που λειτουργούν στο νέο σχολείο μέσα σε μια χρονιά.

Τέλος, η εκπαιδευτικός λέει ότι ήρθε η σειρά τους να τη ρωτήσουν αν θέλουν

κάτι σχετικό με την αποτίμηση της χρονιάς. Οι ερωτήσεις που ακούγονται είναι αν εκείνη πέρασε καλά με το τμήμα, αν έχει κάποιο παράπονο από το τμήμα ή κάποια πρόταση να τους κάνει, αν προτίθεται να συνεχίσει την επόμενη χρονιά να είναι φιλόλογός τους, γιατί προτιμά την εργασία σε ομάδες, πόση ώρα κάνει να διορθώσει και να σχολιάσει κάθε εργασία τους (sic). Ύστερα κτυπά το κουδούνι και η εκπαιδευτικός ευχαριστεί ακόμη μια φορά για τη συνεργασία του τμήματος σε αυτή την τελευταία δραστηριότητα που έκαναν μαζί.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας Η αποστολή σας

Η αποστολή κάθε ομάδας είναι να ετοιμάσει κάποιες ερωτήσεις για μια συνέντευξη που θα πάρει από μια άλλη ομάδα του τμήματος, ώστε να διαπιστώσει πώς αξιολογούν οι συμμαθητές/τριές της τη σχολική χρονιά που πέρασε όσον αφορά το περιεχόμενο (κείμενα, δραστηριότητες...) και τον τρόπο δουλειάς στη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία. Ο στόχος είναι να εντοπιστεί τι θεωρήθηκε θετικό και κυρίως τι θεωρήθηκε προβληματικό και γιατί, καθώς και ποιες προτάσεις υπάρχουν, ώστε τα μαθήματα να βελτιωθούν την επόμενη σχολική χρονιά.

Η διαδικασία

1. Κάθε ομάδα συζητά και συντάσσει σε κειμενογράφο τουλάχιστον 6 ερωτήσεις που διερευνούν ό,τι ορίζει η συγκεκριμένη αποστολή. Φροντίζει ύστερα να τις βάλει σε μια λογική σειρά.
2. Μόλις είναι έτοιμη η ομάδα, ενημερώνει τη φιλόλογο και κάνει όποιες βελτιώσεις χρειάζονται μετά την ανατροφοδότηση που θα της δοθεί.

3. Οι μισές ομάδες υποδέχονται στους σταθμούς εργασίας τους τις άλλες μισές (τα ζευγάρια θα υποδειχθούν από την εκπαιδευτικό). Στην οθόνη είναι ανοικτό το αρχείο με τις ερωτήσεις που έχουν προετοιμαστεί και στο κέντρο του τραπεζιού τοποθετείται η συσκευή ηχογράφησης.
4. Ηχογραφείται η πρώτη απάντηση της ερωτώμενης ομάδας και μετά γίνεται έλεγχος, για να διαπιστωθεί αν ακούγεται καλά η ηχογράφηση. Τα μέλη της ερωτώμενης ομάδας δεν είναι απαραίτητο να συμφωνήσουν σε κοινές απαντήσεις, καταγράφονται όλες οι διαφορετικές απόψεις. Ζητούνται πάντα διευκρινίσεις, όταν κάτι δεν είναι κατανοητό ή σαφές (είτε κάποια ερώτηση, είτε κάποια απάντηση).
5. Όταν ολοκληρωθεί η συνέντευξη, η ερωτώμενη ομάδα γυρίζει στη θέση της και υποδέχεται στο τραπέζι της μια διαφορετική ομάδα από αυτήν στην οποία έδωσε προηγουμένως συνέντευξη (θα υποδειχθεί ποια από την εκπαιδευτικό).
6. Όταν όλες οι ομάδες έχουν τις ηχογραφημένες συνεντεύξεις τους, αρχίζουν να ακούν με τη σειρά τις απαντήσεις και κρατούν για κάθε μία χειρόγραφες «τηλεγραφικές» σημειώσεις, ώστε να παρουσιάσουν στην ολομέλεια τα συμπεράσματά τους.
7. Η ομάδα συζητά αν και κατά πόσο και γιατί διευκολύνθηκε η διαδικασία με την αξιοποίηση της συσκευής ηχογράφησης.
8. Στο επόμενο μάθημα κάθε ομάδα θα παρουσιάσει προφορικά τα αποτελέσματα της συνέντευξης. Κάθε μέλος της θα παρουσιάσει μια διαφορετική ερώτηση και ο κύκλος θα επαναληφθεί, μέχρι να παρουσιαστούν όλες.
9. Στο τέλος, όποιος/α επιθυμεί μπορεί να θέσει ερώτημα στη φιλόλογο σχετικά με τη δική της γενική αποτίμηση για τη σχολική χρονιά, για τη συνεργασία της με το τμήμα κτλ.

Z. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

- α) Αντί της προετοιμασίας ερωτήσεων συνέντευξης για άλλη ομάδα, θα μπορούσε κάθε ομάδα να διερευνήσει με συζήτηση στο εσωτερικό της ό,τι απασχολεί/ενδιαφέρει την ίδια όσον αφορά την εμπειρία της σχολικής χρονιάς. Τη συζήτηση θα την ηχογραφούσαν και στη συνέχεια θα την άκουγαν, για να σημειώσουν τα βασικά συμπεράσματα που προέκυπταν. Σε αυτήν την παραλλαγή οι μαθητές/τριες θα εξέφραζαν τη γνώμη τους για τα θέματα που επιθυμούν και όχι για εκείνα στα οποία εστιάζει μια άλλη ομάδα. Επίσης, θα γίνονταν ακροατές του εαυτού τους και θα τους δινόταν η ευκαιρία να παρατηρήσουν την εκφορά του δικού τους προφορικού λόγου και να την αξιολογήσουν.
- β) Αν ο/η εκπαιδευτικός επιθυμεί να διερευνήσει κάποιες συγκεκριμένες παραμέτρους όσον αφορά τις διδακτικές του/της πρακτικές, θα μπορούσε να δώσει ως αφετηρία του ερωτηματολογίου έναν αριθμό ερωτήσεων, στις οποίες να προσθέσουν οι ομάδες όποιες επιπλέον θελήσουν.

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Οι συνθήκες ηχογράφησης και ακρόασης της ηχογράφησης μέσα στην τάξη, καθώς οι ομάδες εργάζονταν παράλληλα και υπήρχε θόρυβος στην αίθουσα, δημιούργησε κάποιες δυσκολίες. Το πρόβλημα θα ήταν λιγότερο έντονο, αν είχε δοθεί η οδηγία να μετακινείται η συσκευή ηχογράφησης διαρκώς, έτσι ώστε να είναι κάθε φορά κοντά στο πρόσωπο που μιλά. Επίσης, ίσως το σκέλος της ακρόασης θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί σε μια συνάντηση της ομάδας εκτός σχολικού ωραρίου ή και εκτός σχολικού χώρου.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Νέα πιλοτικά προγράμματα σπουδών, στην ιστοσελίδα του Ψηφιακού σχολείου
<http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php> [προσπελάστηκε 3-1-2013]
- Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας,
http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html [15.11.2012]
- Krathwohl, D. 2002. “A Revision of Bloom's Taxonomy: An Overview”. *Theory into practice*, τόμος 41, αρ. 4, Φθινόπωρο 2002.
http://www.unco.edu/cetl/sir/stating_outcome/documents/Krathwohl.pdf
[22/7/2014]
- Kurzel, F., και D. Wood. 2008. “Engaging students in reflective practice through a process of formative peer review and peer assessment”. Στο *Australian Technology Network (ATN) Assessment Conference 2008: Engaging Students with Assessment*. 20-21/11/2008.
<http://www.ojs.unisa.edu.au/index.php/atna/article/viewFile/376/252> [26/7/2014]
- Lombardi, M. 2007. Authentic learning for the 21st century: An overview. *Educause Learning Initiative*, τεύχος 1, Μάιος 2007.
<http://net.educause.edu/ir/library/pdf/ELI3009.pdf> [29/7/2014]
- Loughran, J. J. 2002. “Effective reflective practice in search of meaning in learning about teaching”. *Journal of Teacher Education*, τόμος 53, αρ. 1, Ιανουάριος / Φεβρουάριος 2002, σ. 33-43. <http://www.sagepub.com/eis/Loughran.pdf>
[25/7/2014]
- Ματσαγγούρας, Η. 2008. *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση. Για το καθημερινό μάθημα και τα προγράμματα του ολοήμερου σχολείου, τα*

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην παιδεία της χνώστης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
ΕΛΛΑΣ
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

περιβαλλοντικά, τα πολιτιστικά και τα ευρωπαϊκής συνεργασίας. Αθήνα:
Γρηγόρης.